

Sygn. akt III AUz 7/13

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek (spr.) SSA Urszula Iwanowska

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2013 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy **A. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.**

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 26 maja 2011 roku (sygn. akt VII U 291/11)

na skutek zażalenia ubezpieczonego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 23 listopada 2012 r. sygn. akt VII U 1746/12

p o s t a n a w i a :

oddalić zażalenie.

Sygn. akt III AUz 7/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 23 listopada 2012r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 26 maja 2011r. sygn.. akt VIIU 291/11 wniesioną przez A. P..

Sąd Okręgowy ustalił, że pismem z dnia 25 kwietnia 2012 roku ubezpieczony A. P. wniósł o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 26 maja 2011 roku oraz anulowanie wydanej przez organ rentowy decyzji z dnia 24 listopada 2010 roku.

Jako podstawę wznowienia skarżący powołał się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 roku, sygn. akt: K 5/11 dotyczący art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i uznający ten przepis za niezgodny z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 oraz art. 67 ust. 1 konstytucji.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 410 § 1 k.p.c. Sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanej terminu, niedopuszczalną lub nieopartą na ustawowej podstawie. Postanowienie może być wydane na posiedzeniu niejawnym. Na żądanie sądu skarżący ma obowiązek uprawdopodobnić okoliczności stwierdzające zachowanie terminu lub dopuszczalność wznowienia (§2).

Podstawy wznowienia postępowania tradycyjnie dzielone są na dwie grupy: przyczyny nieważności i przyczyny restytucyjne. Z powodu nieważności można żądać wznowienia postępowania (art. 401 k.p.c.) jeżeli w składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona albo, jeżeli orzekł sędzia wyłączony z mocy ustawy, a strona przed uprawomocnieniem się wyroku nie mogła domagać się wyłączenia a także wówczas gdy strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej albo nie była należycie reprezentowana bądź jeżeli wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania; nie można jednak żądać wznowienia, jeżeli przed uprawomocnieniem się wyroku niemożność działania ustała lub brak reprezentacji był podniesiony w drodze zarzutu albo strona potwierdziła dokonane czynności procesowe. Można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie, którego zostało wydane orzeczenie (art. 401¹ k.p.c.), a także wówczas, gdy wyrok został oparty na dokumencie podrobionym lub przerobionym albo na skazującym wyroku karnym, następnie uchylonym (art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c.); wówczas, gdy wyrok został uzyskany za pomocą przestępstwa (art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c.); w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu.(art. 403 § 2 k.p.c.); oraz wtedy, gdy na treść wyroku miało wpływ postanowienie niekończące postępowania w sprawie, wydane na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, uchylone lub zmienione zgodnie z art. 416¹ k.p.c. (art. 403 § 4 k.p.c.).

Skarżący powołał się na podstawę wznowienia postępowania w postaci orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie, którego zostało wydane orzeczenie.

W aspekcie powyższego Sąd Okręgowy wyjaśnił, że podstawą wznowienia postępowania może być tylko takie orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, które dotyczy aktu normatywnego (przepisu prawa) stanowiącego podstawę wydanego w tej sprawie orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2011 r. sygn. akt I PZ 36/10, Lex nr 950424). Możliwość wznowienia postępowania na podstawie art. 401¹ k.p.c. nie zależy jednak jedynie od orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny o niezgodności określonego aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub ustawą. Dodatkowo należy uwzględnić, że utrata mocy obowiązującej takiego aktu normatywnego następuje na zasadach określonych w art. 71 ust. 2 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 roku o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 z późn. zm.). Przepis ten stanowi, że jeżeli Trybunał Konstytucyjny postanowi, iż utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego ma nastąpić po dniu ogłoszenia orzeczenia stwierdzającego niezgodność z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą, w orzeczeniu określa się termin utraty mocy obowiązującej tego aktu. Podobnie art. 190 ust. 3 Konstytucji RP przewiduje, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Zezwala to Trybunałowi Konstytucyjnemu na określenie w orzeczeniu, z jaką datą nastąpi utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego. Wznowienie postępowania na podstawie art. 401¹ k.p.c. nie może dotyczyć tych orzeczeń sądowych, które zapadły na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za sprzeczny z Konstytucją, umową międzynarodową lub ustawą, jeżeli data uprawomocnienia orzeczenia przypada na dzień poprzedzający termin utraty mocy obowiązującej przepisu określony przez Trybunał Konstytucyjny. Do określonej przez Trybunał Konstytucyjny daty, kiedy następuje utrata mocy obowiązującej przepisu, przepis ten nadal obowiązuje. Ocenę taką wyraził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 18 sierpnia 2005 r., V CK 98/05 (OSNC 2006, nr 7-8, poz. 124) oraz w uchwale z dnia 3 lipca 2003 r., III CZP 45/03 (OSNC 2004, nr 9, poz. 136).

Przepis art. 114 ust. 1a, na który powołuje się skarżący, utracił moc z dniem 8 marca 2012 roku, natomiast wyrok Sądu Okręgowego, którego wznowienia domaga się A. P. zapadł w dniu 26 maja 2011 roku, a więc niemal rok przed utratą mocy powołanego przepisu.

Zdaniem Sądu Okręgowego skoro skarżący nie powołał w skardze o wznowienie postępowania ustawowych przesłanek wznowienia (samo wskazanie przepisu jest w tym zakresie niewystarczające), to na podstawie art. 410 § 1 zd. 1 k.p.c., skarga podlegała odrzuceniu, jako niedopuszczalna.

Zażalenie na postanowienia Sądu Okręgowego wniósł ubezpieczony i zaskarżył je w całości.

Skarżący nie zgadza się z uzasadnieniem postanowienia Sądu Okręgowego w całości. Zażalenie składa w oparciu o wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 roku sygn. akt. K 5/11.

Organ rentowy po upływie ponad czterech lat, zweryfikował swoją wcześniejszą decyzję i wydał nową z dnia 24.11.2010r., która zmniejszyła dotychczasową wysokość emerytury o kwotę 489zł. Obie decyzje wydano na podstawie tych samych przepisów. Skarżący składał odwołanie w ZUS-ie oraz sprawę skierował do Sądu. Dopiero wyrok Trybunału Konstytucyjnego dał skarżącemu nadzieję na sprawiedliwe zakończenie sprawy. Tym bardziej, że według TK takie postępowanie organu rentowego narusza zasadę zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa. Niezgodne to jest również z art.67 ust. 1 Konstytucji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zażalenie nie jest zasadne, aczkolwiek z innych przyczyn niż te w nim podniesione.

Organ rentowy decyzją z dnia 24.11.2010r. wydaną z urzędu przeliczył ubezpieczonemu emeryturę od dnia 1.12.2010r. Decyzją tą organ rentowy skorygował błędnie ustaloną podstawę wymiaru świadczenia i prawidłowo zastosował art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach, zgodnie z którym podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy stanowi podstawa wymiaru ustalona zgodnie z art. 15 ustawy.

Decyzja organu rentowego miała charakter decyzji korygującej, technicznej i nie wynikała z ponownej oceny tego samego materiału dowodowego.

Sąd Apelacyjny wskazuje, że zasada zaufania obywateli do państwa i prawa nie stanowi przeszkody w ponownym rozpoznaniu sprawy zakończonej prawomocną decyzją. Jednak musi to być uzasadnione wyjątkowymi okolicznościami tak, aby została zachowana równowaga pomiędzy uzasadnionym interesem jednostki, a interesem publicznym.

Przywrócenie stanu zgodnego z prawem stanowi podstawowy argument przemawiający za dopuszczalnością poprawy „technicznego” błędu, która to poprawa nie jest jednak nową oceną dowodów. Za wprowadzeniem możliwości doprowadzenia do stanu zgodnego z obowiązującymi przepisami przemawia również interes ogółu ubezpieczonych, objętych przymusem podlegania ubezpieczeniu i tworzących solidarną wspólnotę ryzyka ubezpieczeniowego. Przyjęcie zasady stabilności decyzji administracyjnych także w stosunku do decyzji organów rentowych ustalających wysokość świadczenia petryfikowałoby bezprawny stan, w którym również na przyszłość miałyby być wypłacane świadczenia w nienależnej wysokości. Ustawa zasadnicza nie wprowadza zakazu ustanowienia przez ustawodawcę wyjątku od zasady stabilności ostatecznych decyzji administracyjnych, jeżeli przemawia za tym konieczność ochrony innych wartości konstytucyjnych, preferowanych przez organ ustawodawczy w ramach prowadzonej przez niego polityki stanowienia prawa. Na prawo państwa do weryfikacji błędnych decyzji, nawet wynikających z zaniedbań organów rentowych, wskazuje Europejski Trybunał Praw Człowieka.

Przepis art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach dopuszczał zmianę decyzji organu rentowego ze względu na arbitralną interpretację przedstawionych w pierwotnym postępowaniu i ocenionych wówczas dowodów.

Zakwestionowanie zgodności tego przepisu z Konstytucją spowodowało, że tym samym de lege lata powrót do sprawy w trybie art. 114 ust. 1a ustawy FUS jest niedopuszczalny, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej prawo do emerytury lub renty (lub ustalającej jej wysokość) nie przedstawiono nowych dowodów lub nie ujawniono nieuwzględnionych poprzednio okoliczności, a uznane poprzednio za wiarygodne dowody dawały podstawy do przyznania tego prawa (lub ustalenia wysokości).

Taka sytuacja w sprawie VIIIU 291/11 nie nastąpiła. Podstawą do wydania decyzji organu rentowego nie było ponowna i odmienna ocena dowodów wcześniej ocenionych, lecz techniczna kontrola błędu organu rentowego.

Podczas wydawania decyzji z dnia 24.11.2010r. organ rentowy w istocie zastosował przepis art. 114 ust. 1, a nie art. 114 ust. 1a. Ten ostatni przepis byłby zastosowany gdyby organ rentowy np. ponownie ocenił uprawnienie do świadczenia rentowego na podstawie uprzednio zgromadzonego materiału dowodowego, który był podstawą przyznania renty (bez ponownego zbadania ubezpieczonego), zmienił stopień stwierdzonej u odwołującego niezdolności do pracy w oparciu o tę samą dokumentację medyczną (bez ponownego zbadania ubezpieczonego), zmienił decyzję przyznającą prawo do emerytury po ponownej ocenie tych samych świadectw pracy.

Taka sytuacja w sprawie VII U 291/11 nie zaistniała, a wydanie spornej decyzji nastąpiło w istocie w trybie art.114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, nie zaś w trybie art. 114 ust. 1a tej ustawy. Tym samym, Sąd Okręgowy słusznie odrzucił skargę ubezpieczonego o wznowienie postępowania prowadzonego z odwołania od decyzji organu rentowego z 24.10.2010r., albowiem skarga nie została oparta na ustawowej podstawie wznowienia.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Apelacyjny postanowił jak w sentencji na podstawie art. 385 kpc w związku z art. 397 §2 kpc.